

Eviras anvisning 17027/3/sv

Hur mängden av en beståndsdel anges

Hur mängden av en beståndsdel anges

Evira-anvisning 17027/3/sv

Eviras anvisning 17027/3/sv
Gäller från 25.2.2010

Produktsäkerhet

Godkänd av Annika Nurttila

Föredragande Tytti Itkonen

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1 INLEDNING	4
2 HUR MÄNGDEN AV EN BESTÅNDSDEL ANGES	4
2.1 Beståndsdelens ingår i livsmedlets beteckning eller förknippas med den	4
2.2 Beståndsdelens framhävs i förpackningspåskrifterna.....	9
2.3 Beståndsdelens kännetecknar livsmedlet.....	10
3 NÄR MÄNGDEN AV EN BESTÅNDSDEL KAN UTELÄMNAS.....	11
3.1 Angivande av livsmedlets avrunna nettovikt	11
3.2 Angivande med stöd av gemenskapsbestämmelser.....	12
3.3 Beståndsdelens används i små mängder i aromgivande syfte.....	13
3.4 Beståndsdelens påverkar inte konsumentens val.....	13
3.5 Gemenskapsbestämmelser föreskriver mängden av en beståndsdel	14
3.6 Frukt-, grönsaks-, krydd- och örtblandningar	14
4 SÄTTET ATT ANGE MÄNGDEN AV EN BESTÅNDSDEL	15
4.1 Angivande vid den tidpunkt då beståndsdelens används.....	15
4.2 Angivande som viktprocent av det slutliga livsmedlet.....	16
4.3 Angivande av mängden flyktiga beståndsdelar.....	17
4.4 Beståndsdelar som tillsatts i form av koncentrat eller i torkad form	17
4.5 Beståndsdelar i koncentrerade eller torkade livsmedel.....	17
4.6 Påskrifter om mängden av en beståndsdel.....	18

1 INLEDNING

Bestämmelserna **om hur mängden av en beståndsdel anges** ingår i handels- och industriministeriets förordning (1084/2004, ändring 1224/2007) om förpackningspåskrifter för livsmedel (nedan förordningen om förpackningspåskrifter). Författningarna bygger på Europaparlamentets och rådets direktiv (2000/13/EG) (direktivet om förpackningspåskrifter). Syftet med författningarna är att ge konsumenten information om mängderna av de viktigaste beståndsdelarna som livsmedlen innehåller och hjälpa konsumenten att utgående från denna information välja mellan olika livsmedel. Också med tanke på företagen har författningarna en positiv inverkan, eftersom de främjar en ärlig konkurrens mellan produkter som försetts med samma påskrifter.

Denna handbok bygger på kommissionens handling "Allmänna riktlinjer för tillämpning av principen om angivande av mängden av en beståndsdel" (III/5260/98). I denna handbok har handlingen kompletterats och anpassats att motsvara förhållandena i Finland och de livsmedelsbestämmelser som implementerats i den finska lagstiftningen.

Syftet med handboken är att handleda företagen då de förser livsmedel med påskrifter som gäller mängden av en beståndsdel. **Exemplen och tolkningarna som ges i handboken utesluter ändå inte behovet att i varje enskilt fall separat överväga när mängden av en beståndsdel skall anges och vilken beståndsdel eller vilka beståndsdelars mängd som skall anges på förpackningen.**

2 HUR MÄNGDEN AV EN BESTÅNDSDEL ANGES

Enligt förordningen om förpackningspåskrifter (28 §) **skall en påskrift om beståndsdelens mängd** finnas åtminstone i följande fall; med vissa undantag (se punkt 3).

2.1 Beståndsdelens ingår i livsmedlets beteckning eller förknippas med den

"om beståndsdelens ingår i livsmedlets beteckning eller vanligtvis förknippas med den av konsumenterna" (28 § 1 mom.)

I livsmedlets beteckning eller i samband med den anges vanligen en eller flera av de beståndsdelar det innehåller och som bäst beskriver livsmedlet och ger en allmän uppfattning om hurdan produkt det rör sig om. En sådan **beståndsdelens mängd skall i regel anges** på förpackningen till livsmedlet, om man inte på de grunder som nämnts i 29 § **undantagsvis** kan anse att beståndsdelens mängd inte behöver anges (se punkt 4 nedan).

I livsmedlets beteckning kan förekomma en eller flera **enskilda beståndsdelar** eller **beståndsdelskategorier**.

a) Beståndsdelens nämnd i livsmedlets beteckning

Då en **beståndsdel** nämns i livsmedlets beteckning, skall dess **mängd anges** i påskriften. Om **fler än en beståndsdel** förekommer i livsmedlets beteckning, anges vanligen mängden av den beståndsdel, som spelar den största rollen med tanke på konsumentens val. För **kött- och makaronilåda** skall till exempel anges mängden kött, eftersom köttet är en värdefull beståndsdel, vars halt inverkar på konsumentens val. Däremot spelar makaronin eller växlingar i dess mängd i förhållande till köttet inte någon roll för konsumenten, och den behöver sålunda inte anges.

Det räcker dock inte alltid med att en beståndsdel anges. I beteckningen på **skink- och champinjonzpizza** förekommer till exempel två beståndsdelar som inverkar på konsumentens val (skinka och champinjon) och vilkas mängder skall anges.

I livsmedel som består huvudsakligen en enda råvara såsom **potatis- eller kålrotslåda** spelar beståndsdelens som nämnts i dess beteckning eller växlingar i denna beståndsdelens mängd ingen roll med tanke på konsumentens val och deras mängd behöver således inte anges.

Exempel:

- jordgubbsyoghurt (mängden jordgubbar; jfr yoghurt med jordgubbssmak, punkt 4.3)
- jordgubbs- och hallonyoghurt (mängderna jordgubbar och hallon)
- kvargpirog (mängden kvarg)
- äppelmos (mängden äppel)
- paprikaost (mängden paprika)
- ostkorv (mängden ost; mängden kött skall anges med stöd av HIMb 139/1996, 6 § 1 mom., ändring 987/2002)
- tonfisksallad (mängden tonfisk)
- räksallad (mängden räkor)
- skinkpizza, skinkschnitzel, skinkprodukt (mängden skinka)
- svin- och nötköttsproduktkonserv (mängderna svin- och nötkött)
- nötkötts- och champinjonzpizza (mängden nötkött och champinjoner)
- kycklingbullar (mängden kycklingkött)
- leverlåda (mängden lever)
- gräddtårta (mängden grädde)
- chokladglaserad vaniljgräddglass (mängden choklad)
- chokladglaserade majsflingor (mängden choklad)
- chokladglaserat våffelkex (mängden choklad)
- hallongräddtårta (mängden hallon och mängden grädde)
- saltad svamp (mängden salt)

I regel får i livsmedels beteckningar framhävas endast sådana beståndsdelar, som livsmedlen verkligen innehåller, eftersom konsumenten annars skulle vilseledas i fråga om livsmedlets egenskaper. Från denna regel finns ändå **undantag**, som bygger på **lagstiftning** (föreskriven beteckning) **eller vedertagen praxis** (vedertagen beteckning). Enligt HIM:s beslut om glass (4/1999) kan till exempel glass tillverkad av smör kallas gräddglass (6 §). Utöver det finns också vissa vedertagna beteckningar, i vilka en sådan beståndsdel förekommer, som livsmedlet inte innehåller. Angivandet av beståndsdelens mängd gäller naturligtvis inte sådana fall.

Exempel:

- chokladglass (innehåller inte choklad utan kakao; jfr chokladglaserad gräddglass, där glaseringen är choklad och mängden choklad sålunda skall anges)
- vattenkringla
- tekaka
- potatisbakelse
- smörgåskex
- syltsocker

Ovan nämnda fall är **undantag**. Om ett livsmedel inte innehåller en beståndsdel som förekommer i dess beteckning och undantaget inte bygger på lagstiftning eller vedertagen praxis, **vilseleder beteckningen konsumenterna och det är något man måste ingripa i vid tillsyn över angivandet av mängden av en beståndsdel**. Vilken som helst beståndsdel kan inte heller förknippas med livsmedlets beteckning, utan beståndsdelens skall spela en väsentlig roll med tanke på livsmedlets beskrivna och verkliga karaktär. Användning av beteckningen "skinkpizza" förutsätter till exempel att skinka som angivits i beteckningen huvudsakligen använts i produkten och då skall också mängden anges. Beteckningen "smörbulle" strider åter mot rådets förordning om skydd av beteckningar som används vid saluhållande av mjölk och mjölkprodukter (1234/2007/EEG, 114 art, bilaga XII), om inte smör använts i produkten såsom namnet antyder. Då skall också använd mängd smör anges.

Mängden av den **glasering** (chokladglasering, gräddglasering) som nämnts i beteckningen skall vanligen anges, utom om glaseringen inte anses inverka på konsumentens val (t.ex. sockerglasyr).

b) En kategori beståndsdelar i livsmedlets beteckning

Om en kategori beståndsdelar förekommer i livsmedlets beteckning, **anges mängden av kategorin beståndsdelar** i påskriften (28 § 2 mom.). En sådan kategori kan till exempel vara de **gruppnamn för beståndsdelar som räknats upp i bilaga 1**. Exempel på sådana är ost, fisk och kött. I livsmedlets beteckning **kan också förekomma andra gruppnamn på beståndsdelar** såsom bär, frukt, grönsaker, nötter etc.

Exempel:

- grönsakspaj (mängden grönsaker)
- fisksmörgåstårta (mängden fisk)
- kalakukko (mängden fisk)
- ospaj (mängden ost)
- köttfärspizza (av svinkött, mängden kött)
- kött- och makaronilåda (av nöt- och svinkött, mängden kött)
- köttbullar (av nöt- och svinkött, mängden kött)
- kött- och makaronilåda (av nöt- och svinkött, mängden kött)
- köttpirog (av svinkött, mängden kött)
- fullkornsbröd (mängden fullkorn eller den sammanlagda mängden fullkornspannmål)

Hur mängden kött som använts som en beståndsdel anges

Kött som använts som beståndsdel i ett livsmedel kan anges med gruppnamnet "kött". I samband med gruppnamnet skall anges det djurslag/de djurslag, från vilket/vilka köttet eller de köttslag som ingår i en blandning härstammar.

Vid angivande av **mängden kött** som använts i ett livsmedel skall man beakta stadgandena i 18 § i förordningen om förpackningspåskrifter, där kött som används som beståndsdel och maximimängderna fett och bindvävsprotein definieras. Denna definition på kött ingår också i handels- och industriministeriets beslut om sammansättningen hos och påskrifter för korv (139/1996 2 §, ändring 987/2002).

Enligt 18 § i förordningen om förpackningspåskrifter avses med **kött** däggdjurs och fåglars skelettmuskulatur samt kött från mellangärde och tuggmuskler som godkänts som livsmedel. Också fett och bindvävsprotein som utgör en naturlig del av dessa muskler (såsom späck, fläsksvål och fjäderfäskinn) betraktas som kött, om bara deras andelar inte överskrider de fastställda maximimängderna.

Om totalhalterna fett och bindvävsprotein som utgör en naturlig del av köttet överskrider de fastställda maximimängderna, skall den angivna kötthalten minska på motsvarande sätt och fett och/eller bindvävsprotein anges skilt i förteckningen över beståndsdelar med sina egna beteckningar såsom späck eller fläsksvål.

Maskinurbenat kött, organ (såsom lever, hjärta och tunga) och andra animaliska beståndsdelar som inte omfattas av definitionen på kött (såsom kött från huvudet, tuggmusklerna undantagna, muskler från främre knäet jämte hasleden och svansen) får inte medräknas i kötthalten. De skall alltid anges skilt med sina egna beteckningar i förteckningen över beståndsdelar. I sådana fall skall också anges från vilken djurart köttet härstammar. Djurarten behöver inte anges, om beståndsdelens beteckning allmänt förknippas med en viss djurart.

Med maskinurbenat kött avses sådant kött, som framställs genom att kött avlägsnas från köttben efter urbening eller från slaktkroppar av fjäderfä med mekaniska metoder, som medför att muskelfiberstrukturen försvinner eller förändras.

Hur mängden av en enskild beståndsdel som ingår i en kategori beståndsdelar anges

Utöver beståndsdelarnas kategori kan också mängden av en beståndsdel som ingår i en kategori behöva anges, om denna skilt understryks i påskrifterna.

Exempel:

- sparrisgrönsakspaj (mängden sparris och den sammanlagda mängden grönsaker)
- aprikosfruktka (mängden aprikos och den sammanlagda mängden frukt)

I livsmedel som producerats ekologiskt hänvisas till ett ekologiskt produktionssätt genom att i livsmedelens beteckningar, i anslutning till beteckningarna eller på annat håll i påskrifterna på förpackningen använda uttryck som hänvisar till detta såsom "luomu" eller "eko". En sådan hänvisning förutsätter att livsmedlet överensstämmer med EEG-bestämmelser 889/2008 och 834/2007 om ekologisk produktion av jordbruksprodukter och uppgifter där om på jordbruksprodukter och livsmedel.

I rådets förordning finns bestämmelser om minimimängderna av en beståndsdel eller beståndsdelar som härstammar från ekologisk produktion i det slutliga livsmedlet. Då förordningen också innehåller bestämmelser om hur sådana beståndsdelar skall anges i påskrifterna på förpackningarna till livsmedel, gäller bestämmelserna om angivandet av beståndsdelar inte sådana påskrifter i vilka man endast hänvisar till att beståndsdelarna som använts vid tillverkning är ekologiskt producerade.

Exempel:

- ekohålkaka, ekosaft

Om det i anslutning till påskrifterna ändå hänvisas till en sådan beståndsdel, vars mängd skall anges med stöd av 28 § 3 mom. i förordningen om förpackningspåskrifter, skall mängden av en sådan beståndsdel ändå anges på förpackningen.

Exempel:

- ekorågröd (mängden rågmjöl, om också andra sädeslag än råg använts vid tillverkning av brödet)

Som en kategori beståndsdelar kan i ett livsmedels beteckning också ingå ett sammansatt livsmedel. Då anges **mängden sammansatt livsmedel** (såsom mängden fyllning, mängden sylt, mängden choklad, mängden tjinuski (kola), mängden sås). Om en särskild beståndsdel i det sammansatta livsmedlet samtidigt framhävs, skall utom mängden sammansatt beståndsdel också anges **mängden framhävd beståndsdel** (såsom mängden blåbär och mängden fyllning i fråga om paj med blåbärsfyllning).

Exempel:

- syltmunk (mängden sylt)
- hallonsyltmunk (mängden hallon och mängden sylt)
- chokladbakelse (mängden choklad)
- myslisex (mängden myslis)
- kex med jordgubbsfyllning (mängden jordgubbar och mängden fyllning)

c) Då en beståndsdel förknippas med livsmedlets beteckning.

Om konsumenten vanligen förknippar en beståndsdel med ett livsmedels beteckning, skall mängden av denna beståndsdel anges, även om beståndsdelens inte nämnts i livsmedlets beteckning. Sådana beteckningar är vissa etablerade beteckningar, i samband med vilka ingen särskild beståndsdel nämns eller som innehåller någon annan sådan beståndsdel, vars mängd ändå inte behöver anges med stöd av 29 § 4 mom. i förordningen om förpackningspåskrifter.

För att klargöra denna punkt kan för livsmedlet bildas en lämplig beskrivande beteckning, utgående från vilken man kan fastslå de beståndsdelar, vilkas mängd skall anges på förpackningen.

Exempel:

Livsmedel	Beskrivning	Beståndsdel som skall anges
Janssons frestelse	en maträtt som innehåller potatis, lök, grädde och ansjovis	mängden ansjovis
Kåldomar	kåldomar som innehåller köttfärs och ris	mängden kött
Ärtsoppa	en soppa som innehåller ärter och kött	mängden kött
Chili con carne	gryta med köttfärs och bönor	mängden kött
Ketchup	kryddad tomatpyré	mängden tomat
Borsjtj	soppa med rödbetor och kött	mängden kött
Kalops	tärnat kött, morötter och lök i sås	mängden kött
Tungrulle	köttprodukt som innehåller kött/organ	mängden kött/organ
Champinjonrulel	köttprodukt som innehåller kött/organ och champinjoner	mängden champinjoner och mängden kött/organ

Det ovan sagda får inte leda till att en särskild beståndsdel, som skall anges, alltid förknippas med livsmedlets beteckning. Denna punkt skall tillämpas beaktande de undantag, med stöd av vilka mängden av en beståndsdel kan utelämnas (se punkt 3 nedan). Mängden av en beståndsdel behöver således inte anges, om inte konsumenten vanligen förknippar någon sådan beståndsdel med livsmedlets beteckning, som vore väsentlig för fastställande av livsmedlet och som skulle påverka konsumentens val.

Exempel:

- bullängd (vetelängd), örfil (kanelbulle), blandbröd

I vissa fall kan nationella livsmedelsbestämmelser ändå förutsätta att mängden av en beståndsdel anges, även om ingen beståndsdel nämns i livsmedlets beteckning. Handels- och industriministeriets beslut om sammansättningen hos och påskriften för korv (139/1996 6 §, ändring 987/2002) förutsätter att **kötthalten** alltid anges för **korv**. Med stöd av förordningen om förpackningspåskriften (ändring 1224/2007) skall likaså **mängden salt** anges för vissa **livsmedel** och **livsmedelskategorier** (24 och 25 §).

Exempel:

- Korv av klass A (mängden kött och mängden koksalt)

2.2 Beståndsdelens framhåvs i förpackningspåskriften

”om den berörda beståndsdelens skriftligen, genom en illustration eller på något annat motsvarande sätt framhåvs i förpackningspåskriften” (28 § 2 mom.)

Mängden av en beståndsdel skall anges, om beståndsdelens framhåvs på annat håll i påskriften än i produktens beteckning skriftligen, genom en illustration eller med hjälp av bokstäver med avvikande storlek, färg eller stil i avsikt att framhålla en viss beståndsdel.

Exempel:

- wienerbröd bakat med smör (mängden smör)
- fruktig mysli (mängden frukt)
- fettmix med grädde (mängden grädde)
- gräddig bearnaisesås (mängden grädde)

En beståndsdel skall också alltid anges, om den framhävs genom en illustration eller med en hänvisning till dess ursprung.

Exempel:

- serveringsförslag för färdigmat, där man med hjälp av en bild eller teckning framhäver den fisk maten innehåller
- en bild av en ko används på en annan än en vanlig mjölkprodukt, då man vill framhäva mjölkprodukter som använts som beståndsdelar såsom mjölk och smör

Bestämmelsen om framhävande av beståndsdelar behöver ändå inte tillämpas till exempel i följande fall:

- bilden föreställer det livsmedel som säljs
- bilden föreställer ett serveringsförslag för ett livsmedel, där produkten som säljs inte och/eller någon av de beståndsdelar den innehåller inte framhävs på något annat sätt
Exempel: en bild på livsmedlet tillsammans med produkter det serveras med
- bilden föreställer alla beståndsdelar i livsmedlet utan att framhäva någon av dem
Exempel: en bild på alla grönsaker som använts i en soppa
- det rör sig om en matmix och bilden visar hur produkten tillreds enligt bruksanvisningarna

Enligt 4 § i förordningen om förpackningspåskrifter **får påskriften inte vilseleda konsumenten** i fråga om livsmedlets egenskaper, sammansättning, karaktär, igenkännlighet, mängd eller annan motsvarande faktor. I handboken om påskrifter på förpackningar finns anvisningar om hur påståenden och bilder som hänför sig till livsmedel används. Dessa anvisningar gäller fortsättningsvis och bestämmelserna om angivande av mängden av en beståndsdel ger ingen rätt att framhäva en beståndsdel skriftligen, genom en illustration eller på något annat sätt, om ett framhävande måste anses vilseledande.

2.3 Beståndsdelens kännetecknar livsmedlet

"om den berörda beståndsdelens är nödvändig för att känneteckna livsmedlet och särskilja det från produkter som det skulle kunna förväxlas med på grund av sin beteckning eller sitt utseende" (28 § 3 mom.)

Angivande av mängden av en beståndsdel av denna orsak kan komma på fråga, om **livsmedlets sammansättning är lagstadgad** eller **konsumenterna förknippar en vedertagen beteckning med en viss sammansättning**. Urvalet produkter som hör till denna kategori är uppenbarligen mycket litet.

Exempel:

- marsipan (mängden mandel)
- majonnäs (mängden ägg)

Stadgandet tillämpas på produkter, vilkas sammansättning kan variera från en medlemsstat till en annan, men som säljs i dessa med samma beteckning. Att ange mängden av en beståndsdel av denna orsak är obligatoriskt, om beståndsdelens eller kategorins beståndsdelar är

- av avsevärd betydelse för att känneteckna livsmedlet och
- särskilja det från produkter som det skulle kunna förväxlas med på grund av sin beteckning eller sitt utseende.

3 NÄR MÄNGDEN AV EN BESTÅNDSDEL KAN UTELÄMNAS

Mängden behöver inte anges i följande fall, om

3.1 Angivande av livsmedlets avrunna nettovikt

"livsmedlets avrunna nettovikt anges på det sätt som före-skrivs i 32 § 2 mom.;" (29 § 1 mom.)

Enligt förordningen om förpackningspåskrifter skall på förpackningen i anslutning till den totala mängden också anges livsmedlets vikt utan lag, om ett fast livsmedel säljs i **salt-, krydd- eller sockerlag eller annan motsvarande lag**, som endast är avsedd som ett för köparen betydelselöst medium. Sådan lag är utöver de ovan nämnda även **ättika, fruktsaft eller grönsakssaft**, då det rör sig om konserverade frukter eller grönsaker, samt **vattenlösningar av salter, livsmedelssyror, socker och andra sötningsmedel**.

Om en produkt försetts med ovan nämnda **dubbla viktpåskrift, behöver mängden beståndsdelar inte separat anges**, eftersom beståndsdelens eller kategorins mängd kan räknas ut utgående från de angivna vikterna.

Exempel:

- tonfisk i vatten, ananas i sockerlag

Mängden av en beståndsdel behöver inte heller anges, om **den avrunna nettovikten frivilligt angivits** i påskrifterna.

Exempel:

- tonfisk i olja, sardiner i olja, sill i tomatsås

Detta **undantag tillämpas inte** på sådana produkter, som består av en kombination beståndsdelar, om beståndsdelarna som ingår i kombinationen nämnts i livsmedlets beteckning eller de framhävs i påskrifterna. Det beror på att mängden sådana beståndsdelar inte kan räknas ut utgående från de givna dubbla viktpåskrifterna.

Exempel:

- ananas och persika i sockerlag (mängden ananas och mängden persika)

Dubbla viktpåskrifter kan tillämpas också på marinerade råa köttberedningar, i vilka naturligt också ingår ben och andra oätliga komponenter. I sådana produkter är det vilseledande av konsumenten att ange kötthalten eller halten köttbeståndsdel. I sådana fall kan i förteckningen över beståndsdelar utöver totalvikten anges mängden beståndsdel som innehåller ben eller andra oätliga komponenter.

Exempel:

- kycklingklubbor i marinad; ingredienser: kycklingklubbor (70 %), vatten, vegetabilisk olja, salt etc.
- grillkotlett i marinad; ingredienser: finskt svinkött med ben (70 %), vatten, vegetabilisk olja, salt etc.

3.2 Angivande med stöd av gemenskapsbestämmelser

"mängden av en beståndsdel skall anges med stöd av Europeiska gemenskapens bestämmelser;" (29 § 2 mom.)

Mängden av en beståndsdel behöver inte anges, om **beståndsdel** eller **kategori beståndsdelar** angivits i påskriften i enlighet med andra gemenskapsstadganden. Sådana stadganden är:

- Rådets direktiv 2001/112/EG (fruktjuice och vissa liknande produkter), verkställt i Finland med HIM:s förordning 473/2003 om fruktjuice och vissa liknande produkter
- Ovan nämnda undantag skall tillämpas snävt så, att om en eller flera frukters namn till exempel förekommer i beteckningen på en nektar eller juice tillverkad av flera frukter, skall utöver totaljuicehalten också anges mängden av beståndsdel eller beståndsdelarna i fråga.
- Rådets direktiv 2001/113/EG (sylt, gelé och marmelad samt kastanjepuré), verkställt i Finland med HIM:s förordning 474/2003 om sylt av frukt, gelé och marmelad samt vissa andra produkter
- Rådets förordning 1234/2007/EG, 115 art. och bilaga XV (bredbara fetter)
- Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/46/EG (kosttillskott), verkställt med HIM:s förordning 571/2003

Finska livsmedelsbestämmelser kan också förutsätta att mängden av en beståndsdel anges. Sådana stadganden är:

- Förordningen om förpackningspåskrifter (ändring 1224/2007). **Mängden salt** skall anges för vissa livsmedels del.
- HIM:s förordning om saft och vissa liknande produkter (943/2004). **Juicehalten** i saft skall anges.
- HIM:s beslut om sammansättningen hos och påskrifter för korv (139/1996, ändring 987/2002). **Mängden kött** skall anges.

3.3 Beståndsdelens används i små mängder i aromgivande syfte

"beståndsdelens används i små mängder i aromgivande syfte;" (29 § 3 mom.)

Om ett **aromämne**, en **krydda** eller små mängder av ett **annat livsmedel** används i ett livsmedel i aromgivande syfte, behöver inte mängden av beståndsdelens anges. Undantaget begränsar sig inte till aromer eller kryddor utan det gäller alla beståndsdelar eller kategorier av beståndsdelar som används i **små mängder** för att smaksätta ett livsmedel.

Exempel:

- citronkaka
- ostöverdragen baguette (batong) > (jämför ostkorv, punkt 2.1 a)
- vitlöksbaguette
- citronpeppar
- saltkex

Om en beståndsdel används i ett livsmedel enbart i aromgivande syfte, skall ses till att **livsmedlets beteckning inte vilseleder konsumenten i fråga om livsmedlets verkliga karaktär**. En sådan situation kan uppstå särskilt, om det på marknaden samtidigt finns flera livsmedel med samma beteckning som innehåller så stora mängder av den i beteckningen nämnda beståndsdelens, att det förutsätter att mängden av beståndsdelens anges. För att åtskilja livsmedlet från sådana livsmedel skall livsmedlets beteckning kompletteras med uttrycket "med ...smak" eller något annat motsvarande uttryck, om beståndsdelens används i livsmedlet enbart som arom eller krydda.

Exempel:

- yoghurt med jordgubbssmak
- chips med räksmak
- rulltårta med hallonsmak (jämför hallonrulltårta)
- ost kryddad med paprika (jämför paprikaost, till exempel i punkt 2.1 a)

3.4 Beståndsdelens påverkar inte konsumentens val

"beståndsdelens, trots att den ingår i livsmedlets beteckning inte påverkar konsumenternas val då variationen i mängd inte är avgörande för att känneteckna livsmedlet eller sådan att den särskiljer livsmedlet från andra motsvarande livsmedel;" (29 § 4 mom.)

Mängden av en beståndsdel som ingår i ett livsmedels beteckning skall i regel anges med stöd av 28 § 1 mom. i förordningen om förpackningspåskrifter. Som undantag till detta stadgande behöver mängden av en beståndsdel ändå inte anges, om

- beståndsdelens inte påverkar konsumentens val;
- variationen i beståndsdelens mängd inte är avgörande för att känneteckna livsmedlet;
- beståndsdelens inte är sådan att den särskiljer livsmedlet från andra motsvarande livsmedel

Exempel:

- gräddglass
- potatislåda, kålrotslåda
- jästbröd
- sockerpepparkaka
- fruktkaramell, -pastill
- apelsindryck, hallondryck
- köttbuljong eller grönsaksbuljong

För råg-, vete-, havre- och andra liknande bröd behöver mängden av en beståndsdel inte anges, om endast det spannmål som nämns i beteckningen använts i brödet. I annat fall skall den i beteckningen nämnda beståndsdelens mängd anges, om också andra mjöl använts vid tillverkning av brödet.

Detta undantag gäller endast sådana fall, där beståndsdelens på sedvanligt sätt nämnts intill livsmedlets beteckning på antingen en eller flera sidor av förpackningen. Om beståndsdelens ändå särskilt framhävs i beteckningen eller på något annat sätt på förpackningen, skall mängden av den framhävda beståndsdelens anges.

3.5 Gemenskapsbestämmelser föreskriver mängden av en beståndsdel

"särskilda Europeiska gemenskapens bestämmelser exakt föreskriver mängden av en beståndsdel utan att föreskriva att detta skall anges i påskriften" (29 § 5 mom.)

Det finns veterligen inga sådana gemenskapsstadganden som exakt skulle föreskriva mängden av en beståndsdel utan att kräva att denna skall anges i påskriften. Kravet som gäller minimimängden av en beståndsdel räcker inte som grund för låta bli att ange beståndsdelens, eftersom stadgandet förutsätter att beståndsdelens exakt anges.

3.6 Frukt-, grönsaks-, krydd- och örtblandningar

"bär-, frukt-, grönsaks-, svamp-, krydd- eller örtblandningar i vilka ingen av beståndsdelarna viktmässigt är klart dominerande." (29 § 6 mom.)

Det är inte obligatoriskt att ange beståndsdelarnas mängd i

- bär- eller fruktblandningar
- grönsaks- eller svampblandningar
- krydd- eller örtblandningar

i vilka ingen av beståndsdelarna viktmässigt är klart dominerande.

Exempel:

- ärt-, majs- och paprikablandning
- apelsin-, mango- och päronsaft

Bestämmelserna om angivande av mängden av en beståndsdel tillämpas inte i följande fall:

- **användningen av ett sötningsmedel eller ett sötningsmedel och tillsats av socker** har meddelats på det sätt som bestäms i 19 § (29 § 2 mom.)
- sådana påskrifter som avser **tillsats av vitaminer och mineralämnen** har gjorts på livsmedlet i enlighet med jord- och skogsbruksministeriets förordning (588/2009) (29 § 2 mom.).
- **det rör sig om någon av de lättnader som nämnts i 40 § i förordningen om förpackningspåskrifter.**

För ett livsmedel som förpackats på försäljningsstället behöver till exempel i regel anges endast livsmedlets beteckning och mängden innehåll, beståndsdelar som orsakar överkänslighet och i vissa fall livsmedlets alkoholhalt och vid behov ännu minsta hållbarhetstiden eller sista användningstidpunkten och en förvaringsanvisning, om livsmedlets hållbarhet understiger tre månader. **Denna lättnad gäller ändå endast förpackning på försäljningsstället.** Om livsmedlet framställts på försäljningsstället, skall förpackningen också förses med övriga påskrifter som lagstiftningen förutsätter, mängden av en beståndsdel inberäknad.

4 SÄTTET ATT ANGE MÄNGDEN AV EN BESTÅNDSDEL

I förordningen om förpackningspåskrifter finns bestämmelser om hur mängden av en beståndsdel räknas ut och hur den skall anges på förpackningen (30 §). I förordningens 31 § nämns vissa viktiga undantag till hur mängden av en beståndsdel räknas ut och anges. Enligt ovan nämnda stadganden anges mängden av en beståndsdel på följande sätt.

4.1 Angivande vid den tidpunkt då beståndsdelarna används

"Mängden av en beståndsdel skall anges i procent av den sammanlagda mängden av samtliga beståndsdelar vid den tidpunkt då beståndsdelarna används (receptet)."
(30 § 1 mom.)

Beståndsdelarna skall räknas upp i förteckningen över beståndsdelar i fallande viktordning enligt tillverkningsstidpunkten (8 §). Med samma metod **räknas beståndsdelarnas mängder enligt receptet vid den tidpunkt, då beståndsdelarna tillsätts.**

Tillsatt vatten och ämnen som avdunstar anges i förteckningen över beståndsdelar i den ordning som deras viktandelar i det slutliga livsmedlet förutsätter (16 §). Tillsatt vatten eller ett ämne som avdunstar behöver ändå inte anges, om dess mängd inte överskrider fem procent av det slutliga livsmedlets vikt. För enhetlighetens skull **behöver tillsatt vatten inte beaktas vid uträkning av beståndsdelarnas mängder i ett sådant livsmedel, i vilket vattnets mängd inte överskrider 5 % av det slutliga livsmedlets vikt.**

Påskrifterna om mängden av en beståndsdel **skall motsvara de beståndsdelar som anges i förteckningen över beståndsdelar**. Mängderna av de beståndsdelar som benämnts "kyckling", "mjölk", "ägg" eller "banan" skall till exempel **anges i obehandlad eller hel form**, eftersom benämningarna inte hänvisar till någon behandling och man således låter förstå att produkten har använts i sin ursprungliga form.

På motsvarande sätt skall mängderna av sådana beståndsdelar, av vilkas beteckning det framgår att de använts **i annan form än obehandlad eller hel**, såsom "stekt kyckling", "mjölkpulver" eller "konserverad frukt", anges på det sätt som beteckningarna förutsätter. Uppgiften om förädlade beståndsdelar **kan kompletteras** med en uppgift om beståndsdelens motsvarighet i obehandlad form, eftersom det gör det lättare för konsumenten att jämföra liknande produkter där beståndsdelarna behandlats på olika sätt.

4.2 Angivande som viktprocent av det slutliga livsmedlet

"Med avvikelse från det som bestäms i 30 § 1 mom. gäller för livsmedel vars fukthalt minskat till följd av uppvärmning eller annan behandling att mängden av den använda beståndsdelens meddelas som viktprocent av det slutliga livsmedlet. Om mängden av beståndsdelens härvid överstiger 100 % skall procentsatsen ersättas med en uppgift om den mängd som har använts per 100 gram av det slutliga livsmedlet." (31 § 1 mom.)

I regel anges mängden av en beståndsdel i ett livsmedel vid den tidpunkt då beståndsdelens används på det sätt som förutsätts i 30 § 1 momentet.

Om man ändå avlägsnar vatten ur livsmedlet genom värmebehandling eller någon annan behandling, skall mängden av en sådan beståndsdel anges **av det slutliga livsmedlet**. Beståndsdelens mängd anges sålunda enligt den vikt, som anger hur mycket man använt av beståndsdelens i den slutliga produkten.

Exempel:

- Blåbärstårta. Mängden blåbär 30 % (den mängd som använts i den slutliga produkten)
- Kex med jordgubbsfyllning. Mängden jordgubbar 7 % (mängden skall anges av hela kexets vikt, inte av fyllningens vikt).

Om mängden av beståndsdelens härvid överstiger 100 %, skall procentsatsen ersättas med en uppgift om den mängd som har använts per 100 gram av det slutliga livsmedlet.

Exempel:

- Salamikorv. Till 100 gram av den slutliga produkten har använts 115 g kött.

4.3 Angivande av mängden flyktiga beståndsdelar

”Med avvikelse från det som bestäms i 30 § 1 momentet skall mängden flyktiga beståndsdelar som har använts vid tillverkningen meddelas i viktprocent av det slutliga livsmedlet.” (31 § 2 mom.)

Om andra flyktiga beståndsdelar än vatten används i ett livsmedel, skall mängden av en sådan beståndsdel anges i viktprocent av det slutliga livsmedlet. En sådan beståndsdel kunde till exempel vara alkohol.

4.4 Beståndsdelar som tillsatts i form av koncentrat eller i torkad form

”Med avvikelse från det som bestäms i 30 § 1 momentet kan beståndsdelar som har tillsatts i form av koncentrat eller i torkad form och som under tillverkningens gång återfår sin tidigare form anges enligt den vikt som de hade innan de koncentrerades eller torkades.” (31 § 3 mom.)

I förordningen om förpackningspåskrifter stadgas om **vissa undantag till regeln om angivande av beståndsdelarna i förteckningen över beståndsdelar** (16 §). För enhetlighetens skull har dessa **undantag beaktats också i bestämmelserna om angivande av mängden av en beståndsdel** för att påskrifterna om detta skall motsvara varandra.

Om beståndsdelarna som tillsatts i form av koncentrat eller i torkad form återfår sin tidigare form under tillverkningens gång, kan de anges enligt den vikt som de hade innan de koncentrerades eller torkades (17 §).

Exempel:

- Beståndsdelar som tillsatts i torkad form vid tillverkning, såsom svampar i svampsås eller blodpalt eller blodplättar i pulverform (inte återställt).

4.5 Beståndsdelar i koncentrerade eller torkade livsmedel

”Med avvikelse från det som bestäms i 30 § 1 momentet kan beståndsdelarna i fråga om koncentrerade eller torkade livsmedel som är avsedda att förtäras i sin ursprungliga form eller styrka, som de får genom att vatten tillsätts, anges i den ordning som de har då produkten är färdig att förtäras.” (31 § 4 mom.)

Om beståndsdelarna i ett koncentrerat eller torkat livsmedel är avsedda att återfå sin ursprungliga form då livsmedlet återställs, kan beståndsdelarna i livsmedlet anges enligt den vikt som de har då produkten är färdig att förtäras.

Exempel:

- Torkade soppingredienser, som återställs i samband med tillredningen.

4.6 Påskrifter om mängden av en beståndsdel

”Uppgift om mängden skall placeras invid livsmedlets beteckning eller vid ifrågavarande beståndsdel i förteckningen över beståndsdelar.” (30 § 2mom.)

De mängder som anges i påskrifterna skall motsvara **de genomsnittliga mängderna av den beståndsdel eller kategori beståndsdelar** som nämns. Med detta avses den mängd, som fås genom att man följer tillredningsanvisningarna och iakttar god tillverkningsmed hänsyn till de normala variationer som förekommer vid tillverkning.

Påskriften skall placeras **invid livsmedlets beteckning eller vid beståndsdelens fråga i förteckningen över beståndsdelar**. För sådana **kategorier av beståndsdelar**, som inte nämnts i förteckningen över beståndsdelar med ett sådant gruppnamn som är möjligt med stöd av bilaga 1 till förordningen om förpackningspåskrifter, skall mängden av kategorin beståndsdelar anges invid produktens beteckning. Det samma gäller sådana **sammansatta beståndsdelar**, som ingår i livsmedlets beteckning, men som inte anges med den sammansatta beståndsdelens namn i förteckningen över beståndsdelar. **Också det alternativet, att mängderna av de ovan nämnda beståndsdelarna anges separat efter förteckningen över beståndsdelar, måste godkännas.**

Bestämmelserna om hur mängden av en beståndsdel skall anges påverkar inte tillämpandet av bestämmelserna om näringsvärdesdeklaration.

